

УДК 658.5

О. В. Перчук,
к. е. н., доцент, доцент кафедри обліку, оподаткування та бізнес-управління,
Університет Григорія Сковороди в Переяславі
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-64844-7011>
Р. С. Вовченко,
к. е. н., викладач кафедри обліку, оподаткування та бізнес-управління,
Університет Григорія Сковороди в Переяславі
ORCID ID: <https://orcid.org/0009-0003-8713-2988>

DOI: 10.32702/2306-6814.2023.20.97

ВИКОРИСТАННЯ ІНСТРУМЕНТІВ УПРАВЛІНСЬКОГО ОБЛІКУ В ІНФОРМАЦІЙНО-АНАЛІТИЧНОМУ ЗАБЕЗПЕЧЕННІ ФУНКЦІОНУВАННЯ І РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВ

O. Perchuk,
PhD in Economics, Associate Professor of the Department of Accounting,
Taxation and Business Management, Hryhorii Skovoroda University of Pereiaslav
R. Vovchenko,
PhD in Economics, Lecturer of the Department of Accounting, Taxation
and Business Management, Hryhorii Skovoroda University of Pereiaslav

THE USE OF MANAGEMENT ACCOUNTING TOOLS IN THE INFORMATION AND ANALYTICAL SUPPORT OF THE FUNCTIONING AND DEVELOPMENT OF ENTERPRISES

Предметом статті є визначення інструментів, принципів і пріоритетів управлінського обліку як значимої ланки в інформаційно-аналітичному забезпеченні діяльності підприємств та управління ними. Мета статті – виявити потенціал управлінського обліку у структурі інформаційно-аналітичного забезпечення підприємств і організацій через чітке розуміння його місії, специфіки та інструментарію. У статті використано методи: бухгалтерського обліку, системно-структурного аналізу і синтезу, історичний, статистико-економічні. Визначено, що управлінський облік є основою інформаційно-аналітичного забезпечення діяльності підприємств. Його інструменти, по-перше, дозволяють набувати найбільш детальної, оперативної та системної інформації. По-друге, вони мають змоги групувати її за центрами витрат діяльності і відповідальності. По-третє, інформація управлінського обліку використовується на всіх стадіях управління – планування, прийняття управлінських рішень, контролю, коригування пріоритетів та стратегій розвитку підприємств за необхідності. Використання та інтерпретація інформації управлінського обліку може впливати також на побудову структури й організації підприємств. Інструменти управлінського обліку займають провідне місце в управлінському процесі підприємств. Їх продукти у вигляді облікових даних використовуються на всіх етапах прийняття управлінських рішень. За допомогою нього відбувається інформаційно-аналітичне забезпечення управлінської ланки або менеджменту з метою отримання найкращого результату господарювання при використанні наявних ресурсів; об'єктивної оцінки слабких і сильних сторін конкурентоспроможності господарюючих суб'єктів; уникнення кризових ситуацій та досягнення ефективності й стійкого розвитку.

Domestic businesses have faced unprecedented business challenges due to Russia's large-scale aggression and war. These include the loss of production facilities or daily risks of losses due to shelling, markets for finished products, and labor resources due to mobilization or departure of employees abroad. In these difficult conditions, in order to make informed and effective management decisions, management needs reliable information about the existing and future potential of production activities; its competitiveness and efficiency; tactics of operation and development strategy. The subject matter of the article is to determine the tools, principles and priorities of management accounting as a significant link in the information and analytical support of enterprises' activities and their management. The purpose of the article is to identify the potential of management accounting in the

structure of information and analytical support of enterprises and organizations through a clear understanding of its mission, specifics and tools. The article uses the following methods: accounting, system-structural analysis and synthesis, historical, statistical and economic. It is determined that management accounting is the basis of information and analytical support for the activities of enterprises. Its tools, firstly, allow acquiring the most detailed, operational and systematic information. Second, they are able to group it by cost centers of activity and responsibility. Thirdly, management accounting information is used at all stages of management — planning, management decision-making, control, adjustment of priorities and strategies for enterprise development, if necessary. The use and interpretation of management accounting information may also affect the structure and organization of enterprises. Management accounting tools occupy a leading position in the management process of enterprises. Their products in the form of accounting data are used at all stages of management decision-making. They provide information and analytical support to the management or management team in order to obtain the best business results using available resources; to objectively assess the weaknesses and strengths of the competitiveness of business entities; to avoid crisis situations and achieve efficiency and sustainable development.

Ключові слова: управлінський облік, підприємства, інструменти, управління, центри витрат, центри відповідальності, управлінські рішення, принципи, пріоритети, стратегічні напрями.

Key words: management accounting, enterprises, tools, management, cost centers, responsibility centers, management decisions, principles, priorities, strategic directions.

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ

Вітчизняні підприємства зіштовхнулися з безпрецедентними викликами господарювання через масштабну російську агресію і війну. Вони стосуються втрати виробничих потужностей або щоденні ризики втрат через обстріли, ринків збуту готової продукції, трудових ресурсів через мобілізацію або виїзд працівників за кордон. У цих складних умовах для прийняття обґрунтованих та ефективних управлінських рішень менеджменту необхідна достовірна інформація про наявний і перспективний потенціал виробничої діяльності; її конкурентоспроможність та ефективність; тактику функціонування і стратегію розвитку. Управлінський облік може бути визначений як процес ідентифікації, вимірювання, накопичення, аналізу, підготовки, інтерпретації і передачі інформації (як фінансової, так і операційної), яка використовується управлінським персоналом для планування, оцінки і контролю роботи організації, для впевненого використання звітності по ресурсам. Зарубіжні автори однак не є єдині в концептуальному підході трактування управлінського обліку. Вони схиляються до того, що управлінський облік за допомогою збирання, систематизації, аналізу, інтерпретації інформації призначений забезпечувати управлінську ланку інформацією, що необхідна для прийняття управлінських рішень. Що стосується вітчизняних розробок з цього питання, то ще не склалося єдиної думки про суть управлінського обліку. Тому дослідження його інструментів та їх використання є актуальним, значимим та своєчасним.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ

Розвитку теорії та практики організації управлінського обліку на вітчизняних сільськогосподарських підприємствах сприяють праці як вітчизняних, так і зарубіжних економістів: Брохун Н.С., Валуєв Б.І., Губарик О.М., Дем'яненко М.Я., Дилевої О.А., Ігнатенко М.М., Леваєва Л.Ю., Мармуль Л.О., Новіченко Л.С., Плаксієн-

ко В.Я., Романюк І.А., Рябенко Л.М., Саблук П.Т., Сподарик Т.І., Шевців Л.Ю. та інших вчених. У працях вказаних авторів висвітлене широке коло питань стосовно сутності управлінського обліку, його співвідношення з фінансовим, технологій і порядку здійснення. Проте використання даних управлінського обліку та оцінки їх якості з позицій системного управління підприємствами потребують подальших розробок.

ФОРМУЛЮВАННЯ ЦІЛЕЙ СТАТТІ

Метою статті є узагальнення методологічних та практичних інструментів управлінського обліку для отримання якісної інформації про господарські операції і процеси з метою її використання в управлінні підприємствами, особливо в умовах невизначеності та ризиків господарювання.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ ДОСЛІДЖЕННЯ

Розвиток продуктивних сил і виробничих відносин поступово сприяв трансформації обліку виробничих витрат та калькулювання собівартості продукції в управлінський облік. Тому науковці, як Шевців Л.Ю., Сподарик Т.І. зазначають, що "управлінський облік — це процес в межах організації, який забезпечує її управлінський апарат інформацією, що використовується для планування, власне управління і контролю за діяльністю організації. Він охоплює виявлення, вимірювання, збирання, аналіз, підготовку, інтерпретацію, передавання і приймання інформації, необхідної управлінському апарату для виконання його функцій" [1, с. 259].

Брохун Н.С., Новіченко Л.С. вважають, що "управлінський облік — це ідентифікація, вимірювання, збирання, систематизація, аналіз, розподіл, інтерпретація і передавання інформації, яка необхідна для управління будь-яким об'єктом" [2, с. 302]. Отже, тут представлено ширший порівняно з попередніми авторами погляд на зміст категорії "управлінський облік". Проте є нау-

ковці, які вважають поділ бухгалтерського обліку на фінансовий та управлінський облік наукоподібним. Вказану точку зору певною мірою поділяє Б.І. Валуєв [3, с. 202]. Він пише, що "необхідна системна бухгалтерська модель економіки підприємства, діяльність якої повинна відбиватися в адекватній інформаційній моделі, що розробляється з орієнтацією на інтереси оперативного, поточного і стратегічного управління".

Друга група авторів ототожнює управлінський облік з виробничим, розширюючи його функції залежно від потреб конкретного виробництва. Так, Л.М. Рябенко відзначає, що "основною функцією управлінського обліку є складання попередніх кошторисів затрат, оперативне виявлення відхилень від кошторисів, систематичний аналіз витрат виробництва і варіантів управлінських рішень на базі оцінки їх собівартості" [4, с. 1401].

Проте найбільш широко в методології і теорії обліку представлені погляди науковців, які вважають за необхідне існування управлінського обліку в межах системи єдиного бухгалтерського обліку. При цьому вони надають йому повноважень "управління управлінням". Так, В.Я. Плаксієнко під управлінським обліком розуміє "процес виявлення, вимірювання, накопичення, аналізу, підготовки, інтерпретації та передачі інформації, що використовується управлінською ланкою для планування, оцінки та контролю всередині підприємства" [5, с. 48].

Подібну точку зору представляють праці П.Т. Саблука та М.Я. Дем'яненка [6]. На їх переконання, "управлінський облік — методологічно обособлена частина бухгалтерського обліку, яка передбачає формування інформації про витрати і вихід продукції за центрами прибутку, об'єктами обліку з метою контролю за процесами діяльності, наслідками роботи структурних підрозділів та ефективністю виробництва окремих видів продукції".

Ми поділяємо цю точку зору, тим більше, що вона представлена подібним чином і в нормативно-законодавчих документах. Зокрема, Законом України "Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні" "управлінський облік відокремлюється як окрема ланка бухгалтерського обліку і визначається як система обробки та підготовки інформації про діяльність підприємства для внутрішніх користувачів у процесі управління підприємством". Таким чином, навіть законодавчо закріплена ідентифікація та основна місія управлінського обліку як постачальника якісної інформації для потреб управління підприємствами.

Формування та існування управлінського обліку стало відповіддю на потреби ринкової моделі господарювання посилити функції і зміст обліку як джерела інформації для забезпечення конкурентоспроможної діяльності підприємств у т.ч. через оперативне фінансово виважене управління. конкретних умов управління" [7-11]. Саме з допомогою інструментів управлінського обліку стає можливою орієнтація уваги управлінського персоналу на вирішальні фактори успіху: якість, інновації, інвестиції, час, ринкові ніші тощо.

Тому ототожнення управлінського обліку з виробничим не дає першому вийти за межі фінансового обліку, отже, втрачається автономність управлінського обліку. Береться до уваги лише вирішення практичних

завдань управлінським обліком, що значно звужує його інформаційні можливості і є неприйнятним.

Таким чином, ідея виділення управлінського обліку в окрему підсистему єдиного бухгалтерського обліку є методологічно правильною. Вона дозволяє розширити повноваження сучасного бухгалтерського обліку через врахування потреб управлінського апарату в інформації. Цьому сприяє і використання досвіду в галузі управлінського обліку країн із розвинутою економікою.

Лише за допомогою системно-структурного аналізу та синтезу в організації управлінського обліку, з врахуванням національних особливостей розвитку економіки та управління, стане можливим належне функціонування його облікового апарату — основи управління [12]. Необхідно використати переваги із поєднання єдиної організації вітчизняної системи обліку в головних її елементах і зарубіжного облікового досвіду у тих напрямках, гнучкості яких вимагає процес розвитку підприємництва в Україні.

Для того, щоб визначити місце управлінського обліку в інформаційному середовищі підприємства необхідно розглянути визначити: 1) зв'язок управлінського обліку з процесом управління; 2) роль управлінського обліку в інформаційному забезпеченні управлінського персоналу. Дійсно, всі елементи управлінського циклу взаємопов'язані та взаємообумовлені інформаційною системою. При цьому слід відмітити, що інформаційний обмін в системі управління пов'язаний з усіма функціями управління діалектично. Процес управління з однієї сторони ґрунтується на інформації, а з іншої являє собою безперервну переробку й надання інформації.

Це проявляється на стадії прийняття управлінського рішення. Невизначеність зовнішнього середовища визначає, як необхідну, потребу прогнозування майбутнього стану речей, для того щоб завчасно приймати відповідні корегуючі заходи [13]. На основі прогнозованих подій базується планування, яке представляє собою процес підготовки до змін і виявлення резервів для майбутнього розвитку підприємства.

Обмін інформацією між системою обліку та системою планування проводиться, в основному, через звітність, яка у вигляді результативних показників і балансових таблиць відображає лише ту частину інформації, яка сконцентрована в системі бухгалтерського обліку. Тому важливим є включення в систему бухгалтерських реєстрів планових або нормативних показників. Це дозволить значно прискорити процес формування інформаційного блоку для управління і посилить прямі і зворотні зв'язки між ним, обліком і плануванням. Результати планування визначатимуть у перспективі зміст інших функцій управління.

Реалізація планів потребує певної організації. Функція організації виступає як процес, який забезпечує відповідність існуючої організації/структури підприємства системі поставлених цілей, встановлених у меті і завданнях, шляхом формування нових та реорганізації старих об'єктів та суб'єктів управління, переорієнтації структур, тобто адаптації до мінливих умов зовнішнього та внутрішнього середовища господарювання. Визначення елементів організаційної структури є важливим для ефективного управління та функціонування підприємства загалом [14—16].

Так, кількість інформації, що з'являється в результаті здійснення управлінського обліку, а також плинність інформаційного потоку мають значний вплив на ефективність господарювання й конкурентоспроможність. Чим більший розмір підприємства, тим більше у нього зовнішніх контактів. Тому оперативне надходження інформації про кожну господарську операцію до управлінського персоналу визначає правильність його рішень. Управлінський облік, надаючи інформацію, спонукає підприємство до створення більш ефективної структури. Завдяки цьому стає можливим облік витрат і результатів діяльності за центрами відповідальності. Відбувається процес децентралізації організаційних структур, підвищення їх гнучкості.

Наступним складником управлінського процесу або циклу є контроль. Він поєднує такі види управлінської діяльності, які пов'язані з формуванням даних про стан та функціонування об'єкта господарювання (облік); вивченням інформації про результати діяльності (аналіз); оцінкою та діагностикою процесів розвитку і досягнення мети, ефективності стратегії й конкурентоспроможності.

Пріоритетним завданням контролю є наближення фактичних і планових показників виконуваних робіт, тобто забезпечення здійснення місії підприємства. Контроль передбачає встановлення нормативів результатів виробничої діяльності та їх вимірювання; визначення ступеню досягнення встановлених цілей; корегування пріоритетів діяльності та управління, уточнення завдань за необхідності.

Під час здійснення контролю певний дефіцит інформації в обліку може поповнюватися за рахунок економічного аналізу. Показники плану і обліку є суттєвими для економічного аналізу, однак в його процесі здійснюється усвідомлення істотних показників, характеристик в їх зв'язку, виявлення глибинних чинників впливу на діяльність підприємств. Загалом же дані обліку є інформаційною базою для здійснення всіх функцій управління. На це вказує Соловей Н.В., вважаючи, що "облік має наскрізний характер, є необхідною передумовою послідовного виконання всіх функцій управління" [17, с. 248].

Таким чином, інформаційні ресурси як продукт та інструмент управлінського обліку є вагомим чинником економічного зростання. На нашу думку, його можливим недоліком може бути перевантаження інформаційних каналів, джерел і сховищ надлишковою інформацією. Тому в практику управлінського обліку повинна бути включена тільки та інформація, яка буде безпосередньо впливати на фінансово-господарські процеси підприємства.

ВИСНОВКИ

Система управління підприємством для його ефективного функціонування повинна одержувати якісну інформацію, до якої пред'являються певні вимоги. Вона як продукт управлінського обліку повинна задовольняти потреби користувачів. Корисність інформації визначається менеджментом підприємств на основі певних критеріїв.

Зокрема, це: 1. Своєчасність (оперативність) надходження. Інформація повинна бути оперативно і якісно зібрана й опрацьована. Оперативність збору та швидкість обробки інформації повинна відповідати темпам господарських процесів. Адже для управлінського працівника мають значення не облікові дані взагалі, а дані в необхідному обсязі і в потрібний момент. 2. Суттєвість: до кожної ланки управління повинна надходити лише така інформація, яка безпосередньо стосується їх конкретного завдання. 3. Економічність. Означає, що ефект від її виникнення повинен перевищувати витрати на її одержання, інакше це ставить під сумнів доцільність. 4. Конфіденційність. Означає надавати певному внутрішньому користувачеві лише ту інформацію, яка стосується конкретно його повноважень. 5. Достовірність інформації означає якість, чіткість та обгрунтованість.

Інструменти управлінського обліку, таким чином, займають провідне місце в управлінському процесі підприємств. Їх продукти у вигляді облікових даних використовуються на всіх етапах прийняття управлінських рішень. За допомогою нього відбувається інформаційно-аналітичне забезпечення управлінської ланки або менеджменту з метою отримання найкращого результату господарювання при використанні наявних ресурсів; об'єктивної оцінки слабких і сильних сторін конкурентоспроможності господарюючих суб'єктів; уникнення кризових ситуацій та досягнення ефективності й стійкого розвитку.

Література:

1. Шевців Л.Ю., Сподарик Т.І. Організація управлінського обліку на вітчизняних підприємствах у рамках системи обліково-аналітичного забезпечення управління. Бізнес Інформ. 2020. № 10. С. 255—266.
2. Брехун Н.С., Новіченко Л.С. Обліково-аналітичне забезпечення управління підприємством: теоретичне осмислення економічного змісту. Науковий вісник Ужгородського університету. 2017. Вип. 2 (50). С. 299—304.
3. Валуєв Б.І. Необгрунтованість концепції антикризового фінансового управління промисловим підприємством. Вісник Житомирського державного технологічного університету. Серія : Економічні науки. 2013. № 2. С. 197—205.
4. Рябенко Л.М. Аналітичне забезпечення розробки і реалізації управлінських стратегічних рішень. Економіка і суспільство. 2017. Вип. 13. С. 1400—1407.
5. Плаксієнко В. Я. Бухгалтерський облік у виробничих та агросервісних кооперативах : підручник. Київ : Центр учбової літератури, 2014. 448 с.
6. Саблук П.Т., Дем'яненко М.Я. Словник-довідник фінансиста. УААН, Ін-т аграр. економіки. Київ, 1997. 233 с.
7. Ігнатенко М.М., Леваєва Л.Ю., Романюк І.А. Інформаційне забезпечення організаційно-економічних пріоритетів розвитку фермерських господарств і сільськогосподарських підприємств. Ефективна економіка. 2020. № 5. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=7854> (дата звернення: 15.09.2023).
8. Пуцентейло П., Гуменюк О. Інформаційне забезпечення аналітичної діяльності в управлінні підприєм-

ством. Інститут бухгалтерського обліку, контроль та аналіз в умовах глобалізації. 2019. Вип. 1—2. С. 74—82.

9. Сєвідова І.О., Мандич О.В., Квятко Т.М., Бабко Н.М., Романюк І.А. Конкурентоспроможність підприємства: навч. посіб. Харків: ХНТУСГ, 2020. 200 с.

10. Khorunzhak N., Brukhanskyi R., Ivanyshyn V. Logic-statistical information models in control function of accounting. *Independent Journal of Management & Production*. 2019. Vol 10, № 7. P. 846—871.

11. Мармуть Л.О., Ігнатенко М.М. Соціально-економічні особливості розвитку сільських територій. *Економіка АПК*. 2011. № 7. С. 122—129.

12. Губарик О.М., Дилевої О.А. Організація обліку як основа інформаційного забезпечення економічної безпеки підприємств. *Ефективна економіка*. 2017. № 1. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=5407> (дата звернення: 15.09.2023).

13. Ігнатенко М.М., Мармуть Л.О. Облік, оцінка й діагностика фінансово-економічних результатів діяльності у стратегічному менеджменті підприємств і організацій. *Східна Європа: економіка, бізнес та управління*. 2017. Вип. 6 (11). URL: <http://www.eas-terneuropeebm.in.ua/11-2017-ukr> (дата звернення: 15.09.2023).

14. Мармуть Л.О., Величко Т.Г., Рогатина Л.П. Стратегічне управління фінансово-економічною безпекою аграрних та харчових підприємств. *Вісник Бердянського університету менеджменту і бізнесу*. 2016. № 2 (34). С. 47—51.

15. Легенчук С.Ф., Городиський М.П., Майстренко Н.М. Захист бухгалтерських даних в умовах використання Інтернету речей: проблеми і перспективи діджиталізації обліку. *Облік і фінанси*. 2021. № 1 (91). С. 12—19.

16. Pakhucha E., Sievidova I., Babko N., Romaniuk I. et al. Investigating the impact of structural changes: the socio-economic security framework. *European Journal of Sustainable Development*. 2023. Vol. 12. Is. 1. Pp. 180—198.

17. Соловей Н.В., Гудима В.Ю. Аналіз ділової активності підприємства як основа підвищення ефективності його діяльності. *Молодий вчений*. 2019. № 1 (65). С. 247—249.

References:

1. Shevtsiv, L.YU. and Spodaryk, T.I. (2020), "Organisation of management accounting at domestic enterprises within the system of accounting and analytical support of management", *Biznes Inform*, vol. 10, pp. 255—266.

2. Brokhun, N.S. and Novichenko, L.S. (2017), "Accounting and analytical support of enterprise management: theoretical understanding of economic content", *Naukovyy visnyk Uzhhorods'koho universytetu*, vol. 2 (50), pp. 299—304.

3. Valuyev, B.I. (2013), "Unreasonableness of the concept of anti-crisis financial management of an industrial enterprise", *Visnyk Zhytomyrs'koho derzhavnoho tekhnolohichnoho universytetu. Seriya: Ekonomichni nauky*, vol. 2, pp. 197—205.

4. Ryabenko, L.M. (2017), "Analytical support for the development and implementation of managerial strategic

decisions", *Ekonomika i suspil'stvo*, vol. 13, p. 1400—1407.

5. Plaksienko, V.YA. (2014), *Bukhhalters'kyy oblik u vyrobnychkykh ta ahroservisnykh kooperatyvakh* [Accounting in production and agro-service cooperatives], *Tsentr uchbovoyi literatury*, Kyiv, Ukraine.

6. Sabluk, P.T. and Dem'yanenko, M.YA. (1997), *Slovyk-dovidnyk finansysta* [Dictionary of the financier]. UAAN, In-t ahrar. Ekonomiky, Kyiv, Ukraine.

7. Ihnatenko, M.M. Levayeva, L.Yu. and Romaniuk, I.A. (2020), "Information support of organisational and economic priorities of development of farms and agricultural enterprises", *Efektivna ekonomika*, vol. 5, available at: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=7854> (Accessed 15 September 2023).

8. Putsenteylo, P. and Humenyuk, O. (2019), "Information support of analytical activity in enterprise management", *Instytut bukhalters'koho obliku, kontrol' ta analiz v umovakh hlobalizatsiyi*, vol. 1—2, pp. 74—82.

9. Sievidova, I.O. Mandych, O.V. Kvyatko, T.M. Babko, N.M. and Romaniuk, I.A. (2020), *Konkurentospromozhnist' pidpryyemstva* [Competitiveness of the enterprise], *KHNTUSH*, Kharkiv, Ukraine.

10. Khorunzhak, N. Brukhanskyi, R. and Ivanyshyn, V. (2019), "Logic-statistical information models in the control function of accounting", *Independent Journal of Management & Production*, vol. 10, no 7, pp. 846—871.

11. Marmul', L.O. and Ihnatenko, M.M. (2011), "Socio-economic features of rural development", *Ekonomika APK*, vol. 7, pp. 122—129.

12. Hubaryk, O.M. and Dyl'yevoy, O.A. (2017), "Organisation of accounting as a basis for information support of economic security of enterprises", *Efektivna ekonomika*, vol. 1, available at: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=5407> (Accessed 15 September 2023).

13. Ihnatenko, M.M. and Marmul', L.O. (2017), "Accounting, evaluation and diagnostics of financial and economic performance in the strategic management of enterprises and organisations", *Skhidna Yevropa: ekonomika, biznes ta upravlinnya*, vol. 6(11), available at: <http://www.eas-terneuropeebm.in.ua/11-2017-ukr> (Accessed 15 September 2023).

14. Marmul', L.O. Velychko, T.H. and Rohatina, L.P. (2016), "Strategic management of financial and economic security of agrarian and food enterprises", *Visnyk Berdyans'koho universytetu menedzhmentu i biznesu*, vol. 2 (34), pp. 47—51.

15. Lehenchuk, S.F. Horodys'kyy, M.P. and Maystrenko, N.M. (2021), "Protection of accounting data in the conditions of using the Internet of Things: problems and prospects of digitalisation of accounting", *Oblik i finansy*, vol. 1 (91), pp. 12—19.

16. Pakhucha, E. Sievidova, I. Babko, N. and Romaniuk I. (2023), "Investigating the impact of structural changes: the socio-economic security framework", *European Journal of Sustainable Development*, vol. 12, no. 1, pp. 180—198.

17. Solovey, N.V. and Hudyma, V.Yu. (2019), "Analysis of business activity of an enterprise as a basis for improving the efficiency of its activities", *Molodyy vcheny*, vol. 1 (65), pp. 247—249.

Стаття надійшла до редакції 28.09.2023 р.